

THE INFLUENCE OF MUSIC ON THE HUMAN BRAIN

A. Sokolova

Abstract.

The relevance of this article is the influence of music on the human brain and searching for new opportunities for effective learning. Analysis of scientific and educational literature showed that the music effect is so significant because many parts of our brain have to work actively together to perceive even the simplest melody; one of the side effects of listening to music is the activation of the visual cortex at the back part of the brain.

We prove that a human has a strong physiological response to music. Music has a positive effect on our mind. However, music can provide a negative effect on people. Irregular rhythm and disharmony in music can cause person's aggression and depression. Based on the research of Dr. D. Lozanoff we set the aim of an experiment that would confirm or deny the fact of increasing of study material perception by listening to the background music, which does not exceed the rate of 100 beats per minute.

For the diagnosis of the level of material absorption we used the following criteria: the level of material understanding, the level of material recognition, the level of material reproduction.

The lecture of the experimental group was accompanied by classical music. Analyzing the obtained data, it was determined that the progress in study material absorption was observed in the experimental group to a greater extent than it was observed in the control group, namely 13.7%. In this way, the theory of classical background music usage during lectures got further development.

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

УДК 37.091.3:796

Турчак А.Л.,

Шевченко А.О.

У статті розглядаються проблема формування мотивації до навчання майбутніх учителів фізичної культури засобами інтерактивних технологій, як однієї необхідних педагогічних умов фахової підготовки спеціалістів галузі фізичного виховання, спорту і здоров'я людини. Визначено актуальність проблеми впровадження інтерактивних технологій у навчальний процес факультетів фізичного виховання. З'ясовано, що концептуальною стратегією формування готовності майбутніх учителів до професійної діяльності є підвищення мотивації студентів до навчання.

Ключові слова: мотивація, інтерактивні технології, професійна підготовка, професійна діяльність, учитель фізичної культури, викладач, студент, навчання.

ФОРМИРОВАНИЕ МОТИВАЦИИ К ОБУЧЕНИЮ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЕ СРЕДСТВАМИ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

А.Л. Турчак,
А.А. Шевченко

В статье рассматривается проблема формирования мотивации к обучению будущих учителей физической культуры средствами интерактивных технологий как необходимого педагогического условия профессиональной подготовки специалистов области физического воспитания, спорта и здоровья человека. Определены актуальность проблемы внедрения интерактивных технологий в учебный процесс факультетов физического воспитания. Выяснено, что концептуальной стратегией формирования готовности будущих учителей к профессиональной деятельности является повышение мотивации студентов к обучению.

Ключевые слова: мотивация, интерактивные технологии, профессиональная подготовка, профессиональная деятельность, учитель физической культуры, преподаватель, студент, обучение.

FORMATION OF FUTURE PHYSICAL TRAINING TEACHERS' MOTIVATION TO STUDY BY MEANS OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES

A.L. Turchak,
A.A. Shevchenko

The article deals with the problem of future physical training teachers' motivation to study by means of interactive technologies as one of the necessary pedagogical conditions of training of the specialists in the sphere of physical education. The relevance of the interactive technologies applying in the educational process of physical training departments is determined. It was ascertained that the conceptual strategy of the future teachers training is increasing students' motivation to study.

Keywords: motivation, interactive technology, training, professional activities, physical training teacher, student, teaching.

В умовах розбудови в Україні національної системи освіти, переходу до парадигми особистісно зорієнтованого виховання та навчання значно зростають вимоги до рівня професійної підготовки вчителя [7, 70].

Реалізація основних завдань професійної діяльності, визначених у Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті та інших нормативних документах, вимагає від учителя бути здатним до творчої організації навчально-виховного процесу, здійснювати наукові дослідження педагогічного процесу, вільно володіти методологією педагогіки, опановувати новими технологіями та інформаційними системами, узагальнювати передовий педагогічний і методичний досвід, критично оцінювати результати власної роботи, творчо працювати у напрямку професійного самовдосконалення [7, 106].

Постановка проблеми. Особливу значущість для вищої освіти сьогодення набуває формування й розвиток у структурі особистості вчителя конкурентоспроможності як системоутворюючої ознаки фахової компетентності [1, 22]. За даними В. Бондаря, професійна підготовка майбутнього вчителя повинна спрямовуватись на формування професійних знань, умінь, якостей, які забезпечують комплексну характеристику особистості, котра здатна змінювати на краще суспільне життя і себе, аналізувати й оцінювати наслідки цих змін, доводити цінність власних думок, інновацій іншим людям. Важливою складовою комплексної характеристики особистості майбутнього вчителя є інтелектуально-творчі уміння [4, 10].

На етапі професійної підготовки фахівця характерні: становлення нового рівня розвитку самосвідомості, визначення своєї творчої позиції, активізація процесів самовизначення, формування готовності до майбутньої професійної діяльності. Аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що проблема підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності – одна з найважливіших у педагогічній науці, про що свідчать чисельні та різноаспектні дослідження О.А. Абдулліної, О.А. Дубасенка, І.А. Зязюна, Л.В. Кондрашової, В.О. Кравцова, Н.В. Кузьміної, О.Г. Мороза, В.О. Слатьїніна, В.В. Радула, А.І. Щербакова та ін. Професійну підготовку фахівців у галузі фізичної культури досліджували Г.Д. Бабушкін, В.М. Видрін, В.Г. Григоренко, М.В. Кричфалуший, Г.В. Ложкін, В.І. Маслов, В.І. Наумчук, Т.Г. Овчаренко, О.В. Петунін, Б.В. Сермесв, С.Г. Собко, А.Л. Турчак, А.В. Цюсь, Б.М. Шиян, Ю.М. Шкрєбгій та ін.

Аналіз структури професійної підготовки учителя фізичної культури дав змогу виокремити основні фахові компетенції й типові завдання його діяльності, врахування яких дає змогу розробити зміст методологічної, теоретичної і практичної підготовки фахівця – освітянина.

Однією з актуальних педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури є мотивація їхньої навчально-пізнавальної діяльності, яка спонукає студентів виявляти розумову активність, робить процес навчання глибшим, усвідомленим і привабливим [5, 44].

На думку Г.Г. Аркелова, мотивація – це виникнення активності людини для задоволення певної потреби. Первинним збудником активності індивіду є потреба [2, 91]. Як зазначає Н. Сергєєва, мотивація складається з певних мотивів, а мотив навчально-пізнавальної діяльності – це потреба досягти високого результату у навчанні. Ця потреба викликає певне переживання, інтерес, спонуку, тому необхідно, щоб зміст і мета навчання набули особистісного сенсу, викликали позитивні переживання і прагнення ефективних дій [8, 10].

Успіх у будь-якій діяльності залежить не лише від здібностей і знань, а й від мотивації (від прагнення самостверджуватись, досягати високих результатів, наслідувати кумирів тощо). Чим вищий рівень мотивації, чим більше чинників (мотивів) спонукають людину до діяльності, тим більше зусиль вона схильна докладати. Високо мотивовані індивіди більше працюють і, як правило, досягають кращих результатів у діяльності. Отже, мотивація — це один із найважливіших факторів (поряд зі здібностями, знаннями, навичками), який забезпечує успіх у діяльності:

За ставленням до навчальної діяльності мотиваційні явища можна поділити на дві групи: зовнішні та внутрішні. *Зовнішніми факторами* мотивації є заходи педагогічного впливу (покарання, заохочення, похвала тощо).

За визначенням видатного педагога Є. Ільїна, «мотив - складне психологічне утворення, яке має вибудувати сам об'єкт». Це означає, що на результативність навчання дітей найбільше впливає саме *внутрішня мотивація*, тобто прагнення до пізнання нового, подолання труднощів під час виконання завдань, отримання насолоди від процесу пізнання нового. Саме внутрішня мотивація робить навчання усвідомленим, чітко орієнтованим на результат [5, 45].

Інтерес до діяльності має специфічну здатність підвищувати працездатність, зосереджувати увагу на навчанні. Підтримання бажання вчитися вимагає зміни способів і форм сприйняття нового, створення різних ситуацій для застосування вивченого. Виховання ж інтересу передбачає реалізацію багатьох методичних прийомів, пошук і застосування різних технологій навчання, а саме інтерактивних, які забезпечать творчу, цікаву інтерпретацію навчальної діяльності студентів.

Метою дослідження є експериментальне обґрунтування застосування інтерактивних технологій у формуванні мотивації до навчання та їх впливу на активізацію пізнавальної діяльності. В процесі дослідження вирішувалися наступні завдання:

- дослідити особливості мотиваційної діяльності студентів факультету фізичного виховання;

- вивчити характер та ступінь впливу інтерактивних технологій на формування знань, умінь і навичок майбутніх учителів фізичної культури в процесі фахової підготовки;

- експериментально обґрунтувати методику підвищення мотивації студентів до вивчення програмного матеріалу циклу професійної і практичної підготовки засобами рольових ігор, функціональної музики, елементів іноземної мови.

Наукова новизна полягає у встановленні нових наукових фактів про можливість і шляхи підвищення мотивації майбутніх вчителів фізичної культури до навчальної діяльності засобами інтерактивних технологій фізичного виховання.

Дослідження виконано відповідно науково-дослідної проблеми кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка «Організаційно-педагогічні умови соціально-професійної підготовки вчительських кадрів» на замовлення Міністерства освіти і науки України (державний реєстраційний номер 0109U001575).

Об'єкт дослідження – це процес професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в вищих педагогічних навчальних закладах.

Предметом дослідження є формування мотивації студентів до навчальної діяльності.

У процесі дослідження перевірялася гіпотеза: ефективне формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності можливе за умов підвищення мотивації студентів факультету фізичного виховання до навчання інтерактивних технологій.

Розвиток науки та техніки пропонує всім учасникам педагогічного процесу нові форми комунікації, нові типи розв'язання абстрактних і конкретних завдань, перетворюючи викладача вищої школи з авторитарного транслятора основних ідей на натхненника інтелектуального і творчого потенціалу кожного.

Результати дослідження. Дослідно-експериментальна робота виконувалася на базі Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

В результаті аналізу науково-педагогічної літератури нами з'ясовано, що майбутнє сучасної професійної підготовки - за дидактичною системою навчання, яка вкладається у схему: *студент – технологія – викладач*, за якої викладач перетворюється на педагога-методолога, технолога, а студент стає активним учасником процесу навчання.

Сутність запропонованого нами інтерактивного навчання полягала в тому, що дидактичний процес відбувався за умов постійної, активної взаємодії всіх студентів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання в співпраці), де студент і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами освітньої діяльності. Викладач виступав у ролі організатора дидактичного процесу, лідера групи. Організація інтерактивного навчання передбачала моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, функціональної музики, елементів іноземної мови в процесі вивчення циклу дисциплін професійної і практичної підготовки.

Вивчення освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної програми підготовки фахівців в галузі фізичного виховання, спорту і здоров'я людини за кваліфікаційним рівнем бакалавр дозволило з'ясувати перелік змістовних блоків і навчальних модулів, які складають структуру і наповнюваність навчальних планів, типових навчальних програм відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки. На основі отриманих даних нами були визначені наступні принципи інтерактивного навчання:

1. Принцип активності. Для досягнення поставлених цілей кожен студент повинен брати активну участь у процесі спілкування та активно взаємодіяти з усіма учасниками суб'єктно-об'єктної пізнавальної діяльності.

2. Принцип відкритого зворотного зв'язку, сутність якого полягала в обов'язковому висловленні членом чи всіма членами навчальної групи думок, ідей чи заперечень щодо поставлених завдань. Саме завдяки активному використанню зворотного зв'язку студенти довідувалися, як сприймаються іншими їхня манера спілкування, стиль мислення, особливості поведінки.

3. Принцип експериментування, який передбачав активний пошук студентами нових ідей та шляхів вирішення поставлених завдань. Цей принцип дуже важливий і як зразок стратегії поведінки в реальному житті, і як поштовх до розвитку творчості й ініціативи особистості.

4. Принцип довіри в спілкуванні. Саме на це спрямовано спеціальну організацію групового простору в ході проведення занять: звичайно використову-

ваний у роботі прийом розташування студентів і викладача по колу обличчям один до одного, для того, щоб змінити у студентів стереотипну установку і уявлення про те, як повинні проводитися й організовуватися заняття, і яку роль у них повинен відігравати викладач.

5. Принцип рівності позицій. Він передбачав, що у двобічному дидактичному процесі викладач не прагнув нав'язати студентам свої думки, а здійснював пошук знань разом з ними. В свою чергу, студент мав змогу випробувати себе у ролі організатора, лідера.

Мотивацію студентів до навчання ми формували поетапно. Перший етап характеризувався усвідомленням спонукання, яке включало усвідомлення його предметного змісту, способів дії і результату. Усвідомлене спонукання виступало мотиваційною одиницею, якою були потреба, схильність, бажання. Другий етап – прийняття мотиву. Щоб усвідомлене спонукання перетворилося на особистісний мотив, інтерактивні засоби були внутрішньо прийняті студентами, тобто співвіднесені з ієрархією особистісних пізнавальних цінностей. Третій етап пов'язаний з реалізацією мотиву, на якому його спонукальна функція поєднувалася з функцією задоволення потреби. Якщо студент не в змозі був реалізувати прийнятий мотив, то у нього виникала фрустрація. У процесі дослідження у деяких студентів розвивалися психічні розлади, викликані об'єктивно непереборними труднощами виконання завдання і досягнення мети. Наслідком цього в деяких студентів знижувалася самооцінка і рівень навчальної настанови. На четвертому етапі мотив закріплювався в характері студента, перетворювався на властивість особистості, тобто – на потенційні спонукання. Кінцевим етапом в розвитку мотивів була актуалізація потенційних спонукань, тобто відповідний вияв їх як рис особистості в умовах внутрішньої або зовнішньої необхідності.

Експериментальне дослідження було спрямоване на формування мотивації до вивчення програмного матеріалу засобами інтерактивного навчання. З метою впровадження в навчальний процес обраних засобів навчання попередньо було проведено анкетування студентів факультету фізичного виховання, в якому необхідно було з'ясувати стан викладання і бажання відвідування занять циклу фахових дисциплін, а саме: теорії і методики викладання рухливих ігор і забав, теорії і методики викладання гімнастики, теорії і методики викладання спортивних ігор, теорії і методики викладання легкої атлетики, теорії і методики викладання плавання тощо. Результати опитування виявили недосконалість студентів в оцінці необхідності вивчення фахового циклу дисциплін: 32% висловили байдужість у визначенні значущості і першочерговості подання програмного матеріалу, 58% студентів виявили інтерес до навчання і 10% студентів відмовились прийняти участь в анкетуванні.

Наступним етапом констатувального експерименту було визначення рівня успішності студентів і задоволеності процесом навчання. Результати опрацювання аналітичного матеріалу надають можливість стверджувати, що у порівнянні з I роком навчання на IV курсі мотивація до теоретичної підготовки знижується до 30%. У зв'язку з цим для підвищення мотивації до занять нами були запропоновані наступні інтерактивні дидактичні засоби: в підготовчій частині практичних занять фахового циклу фізичні вправи виконувались під функціональну музику, в основній частині ми застосовували елементи іно-

земної (англійської) мови, що надавало заняттю ефект новизни, в заключну частин впроваджували рольові ігри.

Понад 52,6% респондентів виявили бажання вивчати фахові дисципліни з елементами функціональної музики, 30,7% взагалі не проявили зацікавленості і 16,7% байдуже віднеслись до інтерактивних технологій.

На думку Ю.Г.Коджаспірова, функціональна музика, під якою розуміються спеціально підібрані музичні супроводи, що спрямовані на стимулювання і регулювання діяльності різних систем організму і його психічного стану, дозволяє на фоні індукційованих нею позитивних емоцій і ритмічних пульсацій суттєво інтенсифікувати навчальний процес, підвищити працездатність, уникнувши психічних перенапружень і пов'язаних з ними негативних наслідків [6, 4-5].

Дія музики базувалася на тому, що ритмічні звукові коливання були пов'язані з відчуттям руху. Студенти під час оволодіння практичними вміннями з фахових дисциплін, а саме теорії і методики викладання гімнастики, спортивних ігор, легкої атлетики та інших видів рухової діяльності виконували вправи під структурно-сюжетну мелодію, у них довільно виникала слухомоторна координація рухової дії, яка полегшувала її виконання і підвищувала мотивацію до опанування навчальним матеріалом.

Використання будь-яких дидактичних засобів має бути узгодженим з усією системою навчання, співвідноситись з її принципами і цілями. Це означає, що дії студентів мають бути вмотивованими, вправи повинні зумовлювати зверненість та ситуативність, які є характерними для реального процесу спілкування [3, 6].

Методика проведення окремих занять полягала в застосуванні засобів іноземної мови в процесі вивчення фахових дисциплін. А саме: на початковому етапі, під час викладання ритміки і хореографії, студентам в процесі пояснення видів ходьби пропонувалось визначення кроків іноземною мовою (наприклад: *м'який - soft; гострий - sharp; високий - high; галоп - gallop; полька - polka*). Досліджувані, в свою чергу, в процесі виконання завдання, промовляли дані визначення декілька разів.

На заняттях з гімнастики спортивної студентам на початку експерименту пропонувалось визначення фізичних вправ підготовчої частини заняття англійською мовою. Так, *ходьба - a walking, стрибок - a jump, біг - a run, нахил - a slope, поворот - a turn, присід - sitting*. Поступово завдання ускладнювалось і досліджувані, виконуючи комбінаційні дії складно-координаційного характеру, намагались проговорювати окремі елементи техніки виконання з додатковим прорахунком на англійській мові (наприклад: підтягування у висі - *pulling in hang*; перекид боком - *wheel*; утримання рівноваги - *holding the balance*).

На заняттях з рухливих ігор і забав методика викладання навчального матеріалу передбачала вкраплення окремих ігрових сюжетів на англійській мові. Так, у процесі рольової гри «Кіт і миша» студенти визначили, що *кіт - cat; миша - mouse; кіт іде - cat is going; мишка в норку - mouse in hole*. Запровадження ігрового матеріалу на іноземній мові значно підвищило емоційний фон занять і мотивацію досліджуваних до виконання дидактичних завдань. Крім цього, студентам пропонувалось академічне завдання для са-

мостійного опрацювання: підібрати гру сюжетного характеру з елементами іноземної мови.

На заняттях з теорії і методики викладання спортивних ігор студентам пропонувалось визначальні (настановчі) технічні моменти: під час виконання вправ промовляти англійською мовою (наприклад: *кидок - throw, прискорення - acceleration, ловля - chase, відбив - reflected*). Такий підхід до академічного процесу дозволив сформувати у досліджуваних свідоме ставлення до занять, що у подальшому забезпечило їм значні успіхи у навчанні.

Процесуальний складник (компонент) мотивації набував особливого значення у грі. Адаже мотив гри — у самому її процесі, а не в результаті. Так, коли студентам пропонувалось виконання завдання в ігровій формі, мотив гри полягав в самому процесі гри, в створенні чогось, тобто в змісті самої діяльності. Не виграти, а грати - така загальна формула мотивації гри.

Проте, в іграх був представлений також результативний складник. Як і будь-яка діяльність, гра демонструвала поєднання процесуального і результативного компонентів мотивації.

Процесуальному складнику належало вагоме місце: прагнення подолати труднощі в навчальній діяльності, випробувати свої сили і здібності стають особисто значущим мотивом. Результативний складник мотивації, з одного боку, пов'язаний з окресленням далеких перспективних цілей, а з іншого - з прийняттям досліджуваним цілей і завдань у самій діяльності. Результативна мотиваційна установка відіграла провідну роль у детермінації процесу навчання, особливо якщо його процесуальний компонент (тобто процес діяльності) викликав негативні емоції. У цьому разі на перший план висувалися цілі, наміри, котрі визначають кінцеві й проміжні завдання навчальної діяльності.

З метою підготовки студентів до педагогічної практики ми порівняли успішність у навчанні студентів III курсу з тотожним рівнем академічної підготовки і з однаковим інтелектом. Молоді люди відрізнялися один від одного лише за рівнем мотивації. Одні з них - з високомотивованим: у них розвинутий інтерес до змісту діяльності, їм цікаво вчитися, вони прагнуть стати висококваліфікованими спеціалістами і намагаються бути одним із перших у групі. Внаслідок високої мотивації ці досліджувані сумлінно вчать та досягають успіхів у навчанні.

Інші студенти (з низьким рівнем мотивації до навчальної діяльності) вчать-ся без особливого інтересу, байдужі до власних успіхів і до свого статусу в групі, не прагнуть до лідерства тощо. У результаті, вони не схильні багато працювати і, звісно, не мають високих досягнень, значних успіхів у навчальній діяльності.

У результаті отриманих даних було визначено, що застосування інтерактивних технологій встановлює певні вимоги до організації і проведення практичних занять. Структура таких занять передбачала дидактичну мотивацію, оголошення теми та очікуваних навчальних результатів, надання необхідної інформації, застосування інтерактивних вправ (основна частина заняття), підбивання підсумків, оцінювання результатів академічної діяльності. Заняття варто проводити так, щоб вони приносили студентам задоволення від пізнання нового і викликали в них свідоме бажання теоретично і практично вдосконалюватись у фаховій підготовці. При цьому особливу увагу необхідно при-

діяти стимулюванню пізнавальної активності студентів, що спрямована на формування у них свідомого ставлення до занять.

Для успішного виховання у студентів інтересу до навчальної діяльності важливо знати і враховувати ознаки, що свідчать про наявність розвитку інтересу. До таких проявів можна віднести показники інтелектуальної активності, емоційні та вольові прояви, вільний вибір різних видів пропонованої діяльності, передбачених навчальними програмами дисциплін фахової підготовки.

Інтелектуальна активність на заняттях спрямовувалась на пізнання рухових дій та оволодіння ними. Це проявлялося у запитаннях студентів, які намагалися зрозуміти причинно-наслідкові зв'язки в рухових діях, засвоїти правила виконання вправ з метою розвитку своїх фізичних і духовних сил. Усвідомлення значення і основних організаційно-методичних умов занять сприяли закріпленню інтересу до них.

Емоційні прояви виражалися у позитивному ставленні до занять та переживаннях в процесі занять. Важливим показником якості навчання при організації і проведенні науково-дослідної роботи було підтримання позитивного емоційного настрою студентів під час занять, створення у них почуття впевненості у своїх діях та оптимізму.

Вольові прояви спостерігалися у зосередженні уваги досліджуваних при сприйнятті пояснень та показу викладачем вправ, впевненості та зібраності при виконанні рухів (особливо пов'язаних з висококоординаційними діями, а саме – вправ з предметами та на приладах).

Інформативним показником підвищення мотивації став прояв наполегливості досліджуваних у досягненні значних результатів при опануванні програмного матеріалу спортивно-педагогічного вдосконалення в обраному виді спорту, а саме – у фізичній підготовленості, виконанні спортивних розрядів. У процесі експериментального дослідження встановлено: чим вищий інтерес студента до навчання, тим більше вольових зусиль він проявляє для досягнення поставлених задач. При цьому вольові зусилля мали місце не лише на заняттях та змаганнях, але і в повсякденному житті: студенти дотримувалися режиму дня, проявляли організованість, самодисципліну.

Після впровадження розробленої нами методики проведення навчальних занять з елементами іноземної мови, шляхом застосування функціональної музики та рольових ігор в експериментальній групі, показники успішності покращились на 14,4%, а в контрольній – всього на 3%. У цілому, після формувального експерименту відсоток успішності відповідно склав 88,7%, а якісний показник – 62,3%. В контрольній групі значних зрушень не визначено. Так, процент успішності – 86,1%, а якості – 50,95%. Таким чином, різниця якості навчання з циклу фахових дисциплін в експериментальній групі покращилась, у порівнянні з контрольною, на 11,35%, що є інформативним показником підвищення мотивації до навчання студентів факультету фізичного виховання засобами інтерактивних технологій.

Отже, вивчення психолого-педагогічної і спеціальної літератури, узагальнення набутого педагогічного досвіду та проведений формувальний експеримент дали змогу дійти висновку, що розроблена методика викладання фахо-

вих дисциплін з використанням інтерактивних технологій сприяла формуванню цінностей, навичок і вмінь, створенню атмосфери співпраці, взаємодії, надала змогу викладачу факультету фізичного виховання стати справжнім лідером навчальної групи, колективу студентів – відчутти себе повноправним учасником педагогічного процесу.

Запропоновані інтерактивні технології дозволили здійснити проведення занять з активного засвоєння студентами знань і формування у них певних вмінь та навичок через сукупність особливим способом організованих навчально-пізнавальних дій, що полягали у активній взаємодії досліджуваних між собою та побудові міжособистісного спілкування з метою досягнення запланованого результату.

Проведена науково-дослідна робота передбачає подальше вивчення особливостей формування мотивації майбутніх випускників факультетів фізичного виховання до урочної та позакласної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах.

Література:

1. Андреев В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности/ Андреев В.И. – Казань, 1988. – 228 с.
2. Аркелов Г.Г. Учителям и родителям о психологии подростка / Аркелов, Н.М. Жариков, Э.Ф. Зеер и др.; под ред. Г.Г. Аркелова. – М. : Высш. шк., 1990. – 304 с.
3. Баханов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі/ Баханов К.О. – Запоріжжя : Просвіта, 2000. – 160 с.
4. Бондар В.І. Філософія стандартизації змісту професійної освіти вчителя початкової школи в умовах двоциклової підготовки у ВНЗ/ В.І. Бондар // Початкова школа. –2012. – № 12. – С. 2-3.
5. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы/ Е.П. Ильин. – Санкт-Петербург, 2000. –512 с.
6. Коджаспиров Ю.Г. Функциональная музыка в подготовке спортсменов/ Юрий Георгиевич Коджаспиров. – М. : Физкультура и спорт, 1987. – 64 с.
7. Радул В.В. Основи професійного становлення особистості сучасного вчителя. Навчальний посібник/ Радул В.В., Кравцов В.О., Михайліченко І.М. – Кіровоград : Поліграфічно-видавничий центр ТОВ «Імекс ЛТД», 2007. – 252 с.
8. Сергеева Н. Мотивация навчальної діяльності учнів на уроках української мови/ Сергеева Н. // Початкова школа. – 2013. – № 1. – С. 10-13.

*FORMATION OF FUTURE PHYSICAL TRAINING TEACHERS'
MOTIVATION TO STUDY BY MEANS OF INTERACTIVE
TECHNOLOGIES*

*A.L Turchak
A.A Shevchenko*

One of the current educational problems of future physical training teachers is the motivation of their teaching and studying activities.

This issue includes the implementation of different instructional techniques, search and usage of different learning techniques, such as an interactive one, that provides a creative and interesting interpretation of students' studying process.

Experimental training of future physical training teachers is carried out by the didactic training system that fits into the scheme: Student - Technology – Teacher, where the teacher uses different methodologies and technologies, and the student is an active participant in the studying process. The essence of the interactive learning is the fact that the didactic process takes place on the condition of constant and active students' cooperation. The interactive learning simulates life situations, using role-plays, functional music and elements of foreign languages in the studying process.

After the implementation of out teaching technique with elements of a foreign language, using functional music and role-playing games in the experimental group, students' rating increased to 14.4%, compared with the control one, where students' rating increased to 11.35%. These results mean that the interactive learning increases students' motivation to study.

РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКОЇ ДУМКИ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ПІДХІД

УДК 65.012.32(091)

Черняк С.Г.

У статті здійснено аналіз в історичному та змістовому аспектах проблеми управлінської думки переважно на засадах ретроспективного підходу. Продемонстровано, що дана проблема в науково-педагогічній, історичній та філософській літературі широко висвітлена та представляє досить складні, а іноді й протилежні, підходи до розуміння змісту управлінської думки. Узагальнено різноманітні підходи в історичному контексті до розвитку теорії управління, опираючись на дані вітчизняних та зарубіжних авторів, починаючи з періоду Античності та закінчуючи сьогоденням. Запропоновано ряд принципів до аналізу змісту менеджменту, у яких важливими аспектами виступають науковість, здібності, професійна підготовка та психологічна готовність. Також відмічено основні існуючі школи управління як запорука подальшого самовдосконалення системи менеджменту.

***Ключові слова:** розвиток, управлінська думка, ретроспективний підхід.*

РАЗВИТИЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ МЫСЛИ: РЕТРОСПЕКТИВНЫЙ ПОДХОД